

”Farliga slutsatser om barn i vårdnadstvister”

Slutsatserna i betänkandet ”Se barnet” som utvärderat 2006 års vårdnadsreform är direkt farliga för alla de tusentals barn som utsätts för pappas våld mot mamma. Grundläggande kunskap om mäns våld mot kvinnor och barn saknas. Förslagen står i total motsats till de jämställdhetspolitiska målen och går helt emot regeringens ambition att föra en feministisk politik. Kassera betänkandet, skriver Unizon tillsammans med MÅN, Sveriges kvinnolobby och Roks.

Vi som dagligen arbetar med konsekvenserna av mäns våld mot kvinnor och barn såg fram emot utvärderingen av 2006 års vårdnadsreform. De barn vi träffar är de som far allra mest illa i det som författarna till betänkandet kallar en vårdnadstvist. Efter att ha läst betänkandet är vi bestörta och djupt oroade. Inte nog med att det inte finns några som helst relevanta förslag gällande förbättringar för barn som upplever våld, utredarna använder dessutom en retorik som inte kan tolkas på annat sätt än att de utgår från att mammor ljuger om våld och övergrepp. Det finns inget kunskapsstöd för att det skulle vara så. Forskning visar att även domstolarna utgår från denna felaktiga myt, som är belagd som just en myt enligt både forskning och professionella som arbetar och möter kvinnorna.

I ambitionen att föräldraskapet ska bli mer jämställt och att män ska ta sitt föräldraansvar måste det faktum att män utsätter kvinnor och barn för våld tas i beaktande, och den grundläggande kunskapen att det är i uppbrottssituationer som kvinnor och barn lever farligast, och är allra mest utsatta, måste finnas hos alla instanser. Det behövs även lagstiftning och föreskrifter för att hela rättsväsendet, socialtjänsten och hälso- och sjukvården rutinmässigt ska fråga om våld.

Att som författarna till utredningen se mäns våld mot kvinnor som en jämbördig konflikt som kan lösas av samarbetsamtal och medling tillhör en svunnen tid och försätter kvinnor och barn i livsfara. Det stämmer inte överens med våra erfarenheter och flertalet undersökningar som visar att det i många tvister om vårdnad, boende och umgänge förekommer uppgifter om våld. Det faktum att det förekommit våld måste innebära att den brottsliga handlingen som en förälder utsatt den andra för går före alla eventuella insatser som bygger på samarbete.

Vi som skriver under den här artikeln har arbetat med att skydda och stötta våldsutsatta kvinnor och barn och att förebygga mäns våld i decennium, här är våra kunskaps- och erfarenhetsbaserade förslag som skulle sätta barnets bästa i första rummet och tillgodose barns och kvinnors mänskliga rättighet att leva ett liv fritt från våld:

Utredningen skriver: "Interimistiska beslut om vårdnad ska meddelas endast om det finns särskilda skäl." Vi kräver: **Fler, snabbare och effektivare interimistiska beslut.**

Vid misstanke om våld måste snabba interimistiska beslut om vårdnad, boende och umgänge vara utgångspunkten. På Unizons kvinnojourers skyddade boenden bor fler barn än kvinnor. Barn som har tvingats fly sina hem på grund av att pappa utsätter mamma för våld. Många barn tvingas dessutom mot sin vilja till umgänge med den våldsutövande pappan, han som är själva anledningen att de tillsammans med mamma måste leva skyddat. I Socialtjänstlagen står att barn som upplever våld i hemmet är brottsoffer. Det finns inga andra brottsoffer som av samhället tvingas träffa sina förövare.

Utredningen föreslår: "Obligatoriska informationssamtal ska föregå domstolsprocessen." Vi kräver: **Obligatoriska ansvarssamtal för våldsutövare.**

Betendeförändrande insatser måste riktas mot våldsutövare. Dessa insatser ska vara kopplade till alla frågor som rör vårdnad, boende och umgänge. Kan man lagstifta om

informationssamtal finns det inget som hindrar att man skulle kunna ha tvingande ansvarssamtal för våldsutövare. Utredningen förespråkar även medling. Det kan naturligtvis vara en framkomlig väg i tvister där våld inte förekommit men måste vara uteslutet när det handlar om våld. Det går inte att medla bort mäns våld.

Utredningen beskriver att sekretessmarkeringar missbrukas i vårdnadstvister. Vi anser: **sekretessmarkering, kvarskrivning och skyddade personuppgifter är en av de få insatser som finns för att skydda kvinnor och barns liv.**

Utredningen påstår att kvinnor ansöker om sekretessmarkering och skyddade personuppgifter för att de lättare ska vinna vårdnadstvister. Vi som stöttar och skyddar dessa kvinnor och barn varje dag vet att så inte är fallet. Det finns inga indikationer på att detta missbrukas. Att få sekretessmarkering är svårt, det är dessutom en administrativ åtgärd som i bästa fall försvårar för en våldsutövare att hitta kvinnan eller barnet som han letar efter. Det sker att myndigheter slarvar med sekretessen så att män kunnat fortsätta hota och utsätta kvinnor och barn för de kriminella handlingar som våld är. Vid förekomst av våld måste det därför bli lättare att få sekretessmarkering och skyddade personuppgifter, för att skydda kvinnor och barns liv.

Utredningen föreslår: ”Domstolen ska kunna besluta om gemensam vårdnad även om båda föräldrarna motsätter sig det.” Vi anser: **gemensam vårdnad vid förekomst av våld kan vara direkt livshotande och är motsatsen till att se barnets bästa.**

Om man på riktigt vill hävda barns rätt att slippa utsättas för våld är den enda möjligheten att döma till ensam vårdnad och umgänge för föräldern, oftast mamman, som inte utövar våld. Att barns bästa skulle vara att umgås med en våldsutövande pappa är en omöjlighet.

Utredningen anser att en förälder som dödat den andra föräldern inte behöver innebära att föräldern är olämplig som vårdnadshavare. Vi kräver: **obligatorisk vårdnadsöverflyttning vid mord och allvarligt våld.**

Den yttersta konsekvensen av mäns våld mot kvinnor är att män mördar kvinnan som han har eller har haft en relation med. Sedan år 2000 har över 250 kvinnor i Sverige dödat av en man som hon haft en relation till. I många av fallen var barnen i lägenheten eller huset när pappa eller styvpappa dödade mamma. Det är inget barns bästa att tvingas leva med den som mördat ens föräldrar. Utredarnas slutsats är helt verklighetsfrånvärd och saknar barnrättsperspektiv.

Författarna till utredningen går dessutom helt emot utredningens direktiv att beakta det jämställdhetspolitiska delmålet om att mäns våld mot kvinnor ska upphöra. Förslagen kommer inte att medverka till att uppfylla målen i regeringens nyligen antagna nationella strategi mot mäns våld mot kvinnor.

Utredningen visar på flera stora och allvarliga brister och saknar grundläggande kunskap om mäns våld mot kvinnor och barn, förslagen står i total motsats till de jämställdhetspolitiska målen och går helt emot regeringens ambition att föra en feministisk politik. Kassera betänkandet och ta till er av den kunskap som finns om våld och modern familjepolitik.

Zandra Kanakaris, ordförande Unizon

Olga Persson, generalsekreterare Unizon

Luis Lineo, ordförande MÄN

Clara Berglund, generalsekreterare Sveriges Kvinnolobby

Zozan Inci, ordförande Roks